

ГЕЛДИМУРОД САИДМАЛИКОВ, МУЗАФФАР НАШМОВ

КУНГУЛ БУР НАВО ИСТАР...

ГЕЛДИМУРОД САИДМАЛИКОВ, МУЗАФФАР НАИМОВ

КЎНГИЛ БИР НАВО ИСТАР...

Тошкент
«Янги аср авлоди»
2006

Мазкур китоб таниқли санъаткор Абдулазиз Имомов ҳаёти ва ижодида бағишланган. Унда санъаткор ҳақида хотиралар, ёдномалар ўрин олган, шунингдек, санъаткор ўзи ёзган, басталаган айрим қўшиқларни матни ва нотаси берилган. Ушбу китоб кенг санъатсевар мухлисларга мўлжалланган.

НАВОИСТАР... КЎНЛИКЛАРИ

© Гелдимурад Саидмаликов, Музаффар Наимов. «Кўнгил бир наво истар...» Янги аср авлоди, 2006 й.

СОҒИНЧ...

Санъат шундай бир улуг қудратки, унинг таъсирида кўнгиллар ором топади, тарбияланади, кучланади.

Санъатга юракдан берилган, улуғлаган, муқаддас деб билган кишигина, унинг марҳаматидан баҳра топади. Дунёда ниманики улуг тутсанг, сенинг улуг бўлишингга йўл очади. Ўз ҳимоясига олади, бағрини очади.

Санъат ҳалоллики, садоқатни қадрлайди. Бир қўли билан санъатнинг, бир қўли билан бошқа бир касбнинг этагидан ушлаган одам бир кун келиб йўлини йўқотади. Нафақат йўлини, балки танлаганини, ўзини ҳам унга қўшиб йўқотади. Гоҳ у, гоҳ бу касбнинг ҳадисини оламан деб, ўтдан чиқиб, сувга кирганлар ҳеч қачон элга танилмаган. Эл ундайларни тан ҳам олмаган. Ҳар бир инсоннинг феъл-атвори, ранг-рўйи, ҳатто созу овозида ҳам тугилиб ўсган маскани катта аҳамият касб этган. Алаҳус ҳамюртимиз Абдулазиз Имомовнинг ижодида Ал-Ҳаким ат-Термизий, Зулли Кифил, Бобоқамбарларнинг илоҳий куч-қудрати яққол сезилиб туради. Сиз дали дарё — Жайхуннинг шоввуллаб, қирғоқларига урилиб, мавжланиб оқаётганини, соҳилларида умр гузаронлик қилаётган одамларга руҳий таъсирини бир тасаввур қилиб кўринг...

Абдулазиз Имомов «Пайғамбар ороли»даги, уч томонини уч азиз авлиё ўраб олган Кафтархона қишлоғидаги, борингки, Ўзбекистонимиздаги ҳар бир дарахт билан бирга гуллаб, куйларнинг рангини, сўзларнинг таъмини ҳис қилган, кўксидан сайроқи булбули бор бўлган инсон эди. Унинг учун санъат яратганнинг буюк неъмат, инсонларни ҳайратга солиш, инжа ва зукко муҳлисларнинг дилини, дардини тошиб куйлаш эса, тирклик белгиси эди...

Абдулазиз Имомов балки туғма, балки фавқуллодда салоҳиятли санъаткор, бетакрор қўшиқчи эди. У шунчаки, эрмак учун, ҳангома учун ёҳуд саёз даврааларни хурсанд қилиш, гулдирас қарсақларни чалдириш учун айтмасди. Балки қўшиқни бутун борлигини бағишлаб, юрак-бағри тўлиб, керак бўлса, хун бўлиб айтарди. Худди шунинг учун ҳам бу қўшиқлар минглаб одам-

ларнинг қалбига худди нафас йўлларига тоза, мусаффо ҳаво киргани каби, томирларда иссиқ қон кўпириб оқгани каби оҳиста-оҳиста кириб боради. Шунинг учун ҳам бу қўшиқлар то ҳануз яшаб келаётир.

Шунинг учун бўлса ажаб эмас, мухлислар бундан қарийб ўн йиллар муқаддам дорилбақога риҳлат қилган Абдулазиз Имомовни юраклар сел бўлиб соғинадилар. Аммо Абдулазиздай санъаткор энди орамизда йўқ. Бироқ бир ёруғ таскин ва тасалли шуки, ундан бир дунё қўшиқлар қолди. Шунисига ҳам шукр қиламиз.

Агар мусаффо кенгликларни соғинганда, майда фикрларга, тош-посангиси йўқ гапларга ҳушимиз келмай қолганда Абдулазиз Имомовнинг қўшиқларини эшита бошлаймиз. Шунда гўё олам бир ўзгаргандек, теварак-атрофиндаги одамлар яхшиликка томон буткул юз бургандек бўлади. Худди шунинг учун ҳам биз дўстимиз Абдулазизни эслаймиз.

Ушбу китобчани ўқисангиз Олмаҳон Ҳайитова, Бобомурод Ҳамдамовларни дўсти — Абдулазиз Имомовни ёллаб сўзлаган хотираларидан, Раҳматжон Қурбонов ва Каримбой Раҳмоновларнинг устозлари ҳақида юракдан айтган ҳикояларидан воқиф бўласиз. Бу дунёда энг юксак мукофот, унвонлар элнинг назари, унинг кўнгли, юраги эканлигига яна бир бор амин бўласиз. Яна бир гап: — агар сиз зўр санъатни, зўр қўшиқни, зўр санъаткор — Абдулазизни ҳақиқатдан ҳам, соғинсангиз, ушбу китобчани яна бир бор ўқинг! Ул ҳазрат сиз билан албатта руҳан сўзлашади. Айтган қўшиқлари, чертган созлари қўлоғингиз остида ҳамisha янграйверади.

Соғинч дегани аслида шунақа бўлади...

Биз Абдулазиз Имомов билан 1961 йилда Тошкентда, консерваторияда учрашганмиз, танишганмиз. Абдулазизжон устози Комилжон Отаниёзовга ўхшагиси келибми, ёки ўзига ярашгани учунми, сочини поки билан қириб-олдириб, чиройли дўппи кийиб юрарди. У ўрта бўйли, кўзлари ёниб турган, хушрўй йигит эди. Унинг яхши бир одати бўлиб: ~~ҳамма~~ ^{ҳамма} сурхондарёлик жўраларини «сен»лаб гапирарди. Унинг бу самимияти ҳаммамизга ёқарди. Кейин у бутунлай Комилжон аканинг ансамблига қўшилиб кетди. Менимча, консерваторияда 4-5 йил ўқишга унинг ўша пайтдаги катта ижрога бўлган иштиёқи-гайрати йўл бермади шекилли. Агар Абдулазизжон шу ўзидаги худо берган

музикий иқтидорни олийгоҳда олган назарий-музикий билимга қўшганда эди, ундан буюк бир композитор чиқарди. Аммо унинг шу яратиб кетган куй-қўшиқлари ҳам ўзининг бетакрорлиги билан мени ҳайратга солади...

Абдулазизжон Сурхон воҳасининг бетакрор бастакори бўлиб қолди ва авлодлар хотирасида мангута қолади.

Шафоат Раҳматулло ТЕРМИЗИЙ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг Сурхондарё вилоят бўлими масъул котиби, доцент.

КЎНГИЛ БИР НАВО ИСТАР...

Жайхун канорида бир мўъжазгина қишлоқ бор. Бу қишлоқ энг қадимий, тарихий воқеаларга бой, не-не жаҳонгир-у, не-не улуғ алломаларнинг назари тушган жой. Бу қишлоқ ҳозирда ҳам одамларнинг назаридан четда қолаётгани йўқ. Бу қишлоққа қадим-қадимда «Кафтархона» деб ном берилган. Бу ном мозий пешайвонида қолиб кетган, тоза ҳавони ва бир саводхон одамнинг назарини кутиб ётган минг йиллик битикларда бор. Ва яна бу ерда бир неча минг йиллардан буён тўлганиб, тўқинла-ниб-қирғоқларини емириб, пишилаб, кумушранг қумларни олдиға солиб оқётган дарё — Жайхуннинг сувларини ичаётган танти, жовмард ҳамда меҳнатсевар одамлар бор. Худо у одамларга араванинг гулчагини суқса кўкарадиган, ҳар сиқими олтинга тенг ерларни берган. «Она ер қўшиғи» асарининг муаллифи Менгзиё оға Сафаров билан бўлган бир суҳбат ёдимга тушди. «Агар Тангри ўзига яна бир марта яшаш учун жой-ер танласа, у албатта, ҳеч иккиланмасдан Кафтархонани танлаган бўларди. Чунки бу ер-муқаддас ер. Азизлар ўтган, авлиёлар яшаган манзил-макон», деган эди. Она еримизни ҳеч ким Менгзиё акачалик севмаган бўлса керак. У улуғ зот асли бу қишлоқдан бўлмаса-да, юрагини «Пайғамбар ороли»га, Кафтархонага, кафтархоналикларга берди.

Бу қишлоқда туғилиш, бу қишлоқда улғайиш, меҳнат қилиб, унинг роҳатини кўриш ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Дастурхоннинг безаги дунёдаги энг зўр анорлар, эртачи помидор-у бодринглар, олтин ёмбисилдай ял-ял ёнадиган лимонлар худди шу қишлоқда етиштирилади. Демак, бу қишлоқ аҳли деҳқон экан-да, деган тушунча билан чекланманг.

Бу қишлоқда номдор полвонлар, зўр мерганлар, қўли гул усталаар, халқ меҳрини қозонган муаллимлар, эл назари тушган раҳбарлар, саҳоват пеша одамлар, энг муҳими, худо берган ширин овозли созанда ва бетакрор бахшилар ҳам бор. Гап яна шундай зўр, бетакрор санъаткорлардан бири — Абдулазиз Имомов ҳақида боради. Биз бугун уни зўр дейишга, у ҳақда нимадир ёзишга, давларда у ҳақда ғурур билан гапиришга, у айтган қўшиқларни айтишга, у басталаган куйларни яна ўйноқлатиб чертишга ҳақлимиз. Зўрни зўр демоққа, зўрдан ўрганмоққа, зўрни танимоққа, тан олмоққа ҳам ҳаққимиз бор. Зўр одамни эл, улус, халқ, миллат зўр деса, гап йўқ. Абдулазиз Имомовни ҳам «санъатда зўр, бетакрор бастакор, овозини худо берган одам эди», — деб ҳамма айтаяпти. Ўзбекистоннинг булбуллари: — Олмахон Ҳайитова, Бобомурод Ҳамдамов, Раҳматжон Қурбонов, Каримбой Раҳмоновлар ҳам унинг зўрлигини тан олишиб: — Азиз акадай санъаткор энди туғилмаса керак, — дейишганини ўз қулоғим билан эшитганман. У айтган қўшиқларни ўзларининг репертуарларига киритишиб, Азиз акадай бўлиб қўшиқ айтганларини, соз чертганларини кўп марта кўрганман. Зўрнинг зўрлиги мана шунда билинади. Абдулазиз Имомов шунчаки қўшиқ қўйламас, шунчаки тор чертган эмас...

У қўшиқ айтганда одамларнинг дардини, дилини топиб, меҳр-муҳаббатини қўшиб айтарди. Унинг қўшиқларини эшитганлар яна бир эшитсам, дейди. Абдулазиз ака бошқа айрим санъаткорлар каби «мен бетакрорман», деган эмас. У оддий эди, бу дунёдан оддийлигича ўтиб кетди. Унинг номи, айтган қўшиқлари қолди. Биласизми, юксак санъаткорини сўнгги манзилга кузатган кун Кафтархона ҳувиллаб қолди. Унинг сеvimли шогирдлари, суюкли фарзандлари, минг бир синовлардан ўтган дўстлари ўша кун бу дунёда энг азиз нарасини йўқотгандек бўлди. Йўқ, йўқотгандек бўлди эмас, бир умрга йўқотишди...

Ўзбекистон деган, улуглар яшаган она юртимизда халқ сеvimган, таниган, санъатини тан олган, катта-ю кичик қўшиқларини сеvimб эшитадиган санъаткорлар кўп. Улар дунёда эзу нараса бу қўшиқ деб билишган. Санъатнинг, қўшиқнинг пириларига айланишган. Комилжон Отаниёзов, Маъмуржон Узоқов, Жўраҳон Султонов, Таваккал Қодиров ва бошқалар ўз овози, ўз сози, ўзининг йўли билан танилди, ўзларига ҳайкал қўйишди. Абдулазиз Имомов ҳам ўз устози, пири Комилжон Отаниёзовнинг

йўлини танлади. Қўлини олди. Аввал шогирд эди, сўнгра уста бўлди. Бугун улар орамизда йўқ, лекин улар эзгу тилакли инсонлар эди. Худо уларни ғарибу раҳмат, шохистаи жаннат қилсин.

— Кунларнинг бирида Бакуга — тор олиш ниятида азим шаҳарга бордим, — деб ҳикоя қилган эди Абдулазиз ака. — Муסיқа асбоблари сотиладиган алоҳида бозори бор экан. Тор сотиб ўтирган бир чолга гоҳ у, гоҳ бу торни олиб беринг, деб инжиқлик қилдим. Торларнинг қайсидир камчилигини айтсам, бойнаги чолнинг жаҳли чиқди-да, «сан хардан ўларсан, торни нердан биларсан, лозим топсанг шу торларни ол, бўлмаса, гет бордан», — деди. Мен шунчаки бир оддий харидор эмас, Тошкентдан махсус тор олиш учун келганимни айтдим. Шунда чол қурғур ишонмади. Мен торларнинг бирини олдим-да, озарбойжонча куй чалдим. Чол ҳанг-манг бўлди ва: — болажон, айтим айдиб баларсан, — деди. Мен шу ерда, бозорнинг ўртасида тик туриб, «Онажон» деган улар севадиган, қадрлайдиган, тингламаса, йиғлаб тинглайдиган қўшиқни айтдим. Бозордаги одамлар хайратдан қотиб қолишганди. Чол ўша куни мени меҳмонга олиб кетди ва кечирим сўради. «Сен Озарбойжонда қол, бизнинг боғларнинг булбули бўл», дея мени Бокуда қолишга даъват этди. Афсус, мен Термизни унинг қадри баланд одамларини, дўстларимни ҳеч нарсага алмаштиргим келмади. Ўша Бокудан келтирган торни бугун ҳеч ким чертмаяпти. У ўз соҳибини, Абдулазиз акани бир бурчакда соғиниб ётибди. Унинг торлари, турли муסיқа асбоблари кўп. Уларни унинг ўғил-қизлари, шогирдлари чалаяпти, қўшиқларини айтиб келишаяпти. Устознинг, отанинг руҳларини шод этишмоқда. Аммо эл, халқ, миллат Абдулазиз акани соғиниб яшаяпти. Бу соғинч бир кунлик, бир ойлик ёки бир йиллик эмас. Бу соғинч мангудир.

1984 йил укам раҳматлик Холмурод ўғли Арслонбекка суннат тўйи берди. Тўйда Бобомурод Ҳамдамов хизмат қилди. Тўйга яқун ясалаётганда даврага яна Бобомурод ака чиқди ва:

— Сизларга бир гапни айтиб қўйсам ёмон кўрманглар. Тўйларингизга узоқдан санъаткор излаб, қақириб юрманглар. Катта санъаткор шу қишлоқнинг ўзида бор. У — Абдулазиз Имомов. Азиз айтган қўшиқларни ҳамма айтолмайди. Азиздайин қилиб ҳамма тор ҳам чертолмайди. Азизни қадрланглар,

унинг ҳурматини жойига қўйинглар. Мен ундан кўп нарсаларни ўрганганман. У айтган қўшиқларни севиб айтаман. Мени хўрмат қилсаларинг, Азизни мендан-да кўпроқ ҳурмат қилинглар, худо уни сизларга хизмат қилсин деб берган, — деди.

Ҳақиқатдан ҳам шундай, биз гоҳида эшикдан оққан сувнинг қадрига етмаймиз. Абдулазиз Имомовнинг овозларини ёзиб олиш, у ҳақда бирор кино фильм ишлаш, яхшироқ бирор нарса ёзишга бел боғлаган эмасмиз. Унга ҳатто бирор мукофот ёки унвон ҳам берилгани йўқ. Абдулазиз Имомов мукофот олмади эмас. Унинг мукофотлари бор: — у халқнинг ҳурмати, бетакрор санъаткорга бўлган меҳр-муҳаббатидир. Бундан зўр мукофотнинг ўзи бўлмайди...

Энди Азиз акани яхши билган, ундан ўрганган, бирга ишлаганлардан эшитинг! У қандай одам бўлган.

Тузумлар ўзгариб, қасрлар емирилиши, китобларнинг ёзувлари ўчиб кетиши мумкин, аммо қўшиқ абадийдир, чунки у одамлар юрагида яшайди. Абдулазиз Имомовнинг номи қўшиқ ишавандалари ва хонандалар тилидан тушмайди. Унинг дўстлари, шогирдлари, мухлислари жуда ҳам кўп. Лекин у ҳақда туғишган акаси, бир умр у билан бирга бўлган ажойиб инсон, Абдужаббор акачалик ҳеч ким гапириб беролмайди:

— Мен укамдан олти ёш каттаман. Абдулазиз 1939 йилнинг 24 декабрида Термиз туманидаги «Пайғамбар ороли»да туғилди. У болагидан мусиқага, қўшиққа қизиқди. Бахтга қарши қишлоғимизда бирорга санъаткор йўқ эди. Кечагидай эсимда, унинг биринчи ўрганган қўшиғининг номи «Соатим» деб аталарди.

Оқ билакка таққанам

Соатим тилло менинг,

Тилло соатимни берган

Раҳбарим доно менинг...

Етти-саккиз ёшларида битта доира билан ўнлаб қўшиқларни айтар эди. Ўшандан бери қишлоғимизнинг тўйлари Абдулазизсиз ўтмайдиган бўлиб қолди. Кафтархона қишлоғида бизнинг момомиз яшарди. У кишининг ён қўшниси Норқобил Боллиев деган яхши бир дуторчи бобо бор эди. Укам худонинг берган куни момомдан хабар олгани кетдим, деб ўша чолниқига

келиб, дутор чалишни ўрганаркан. Кейинчалик эса, Авлиёқул бахши билан яқиндан танишиб, унинг ўнлаб шогирдлари орасида энг суюқлисига айланди. Авлиёқул бахши дунёдан ўтаётганида энг яхши дуторини Абдулазизга беришни хотинига васият қилган экан...

— Абдулазиз аканинг ижодида устоз санъаткор Комилжон Отаниёзовнинг таъсири қандай бўлган?

— Укам Комилжон акани пирым дерди. Унга сигинарди, ундан руҳий озиқ оларди. У куйлаган қўшиқларни севиб куйлар, ҳатто юриш-туриши, сочларини тақир қирдириб, мўйлов қўйишларига ҳам тақлид қилар эди. Абдулазиз Тошкент Давлат консерваториясида ўқиб юрганда у киши билан танишган. Комилжон Отаниёзов уни ўзи раҳбарлик қилаётган Ўзбекистон Давлат филармониясининг «Лазги» ашула ва рақс ансамблига ишга тақлиф қилди. Комилжон акани устоз билиб, Хоразм санъатини кўзига суртарди. Балки шу сабабдан ҳам Олмахон Хайитова, Бобомурод Ҳамдамов, Раҳматжон Қурбонов ва Каримбой Раҳмоновларни жуда севиб қадрлар, улар учун махсус қўшиқлар ёзганди.

Абдулазиз ўзи шеърлар ёзиб, ўзи куй басталар эди. У қўшиқ айтса мен унинг овозида ўзгача бир дардни, ўзгача бир нолани ҳар гал сезар эдим...

Умрининг сўнгги кунлари эди. Якшанба оқшомларининг бирида, «Зангори экран»да дам олиш концертида Раҳматжон Қурбонов «Хуморларинг» деган қўшиқни Абдулазиз Имомов куйи, деб куйлаган эди. Мен учун ўша дамдаги унинг қувончини сўз билан ифодалаш қийин...

— Абдулазиз ака нимани ёмон кўрар эди?

— Раҳмаглик, чиройли, силлиқ, ҳавойи ёлгонларни ёқтирмас, нимада сохталиқ бўлса, шунини ёмон кўрар эди.

Абдулазиз Имомовнинг умр йулдоши Шодмонбика Эминова ҳикоясидан:

— Киши ёнида юрган одам ҳақида ҳеч қачон ўйламас, ҳатто қадрига ҳам етмас экан. Шунча йиллар бирга яшаб, олтига фарзандлик бўлиб, кунлар, ойлар, йиллар ўтган сайин у кишини энди-энди яқиндан кўриб, таниётгандекман...

У кишининг «нон», «туз», «фарзанд», деган сўзлар билан теппа-тенг турадиган «тор», «қуй», «қўшиқ», «шеър» деган доимо тилидан тушмайдиган суюкли сўзларини шу қадар соғин-

дим-ки... У киши гапирганда куйларнинг рангини кўриб, сўзларнинг таъмини ҳис қилиб тургандек бўлар эдим...

Мен у кишининг севган ёри бўлганимдан кўра, қулидаги тори бўлгим келар, рости, шу ёғочдан ясалган буюмга ҳавасим, рашким келарди... Узун тунларни тонгга улаб ижод қиларди, раҳматлик.

«Сўзларнинг томири юракда бўлади, шунинг учун ҳам лаззатни юракдан бошлаб, ўртаса юракни ўртайди», дерди у. «Бу дунёда энг бахтли одам ижодкор-санъаткор», дер эди. Нимага деб сўрасам: «Ҳақиқий санъаткор рўзгорини тирикчилик билан эмас, севги-муҳаббати билан юргизади», деганлари эсимда.

Болаларини санъаткор бўлмоғини чин дилдан истар, орзу қилар эди. «Қимнинг қалбига санъат учқунни тушса, у ҳеч қачон ёвуз бўлмайди», дерди доим. Катта ўғлимиз Абдулсаҳийни болалигидан ўзи билан бирга олиб юрарди.

У кишининг вафотидан сўнг англаб етдимки, янги қўшиқлар ижрочига, ижодкорга нимадир бергани билан, ниманидир олиб, ҳеч бўлмаса сочларига биттагина оқ солиб кетар экан.

Яхши қўшиқларнинг умри узуну, яхши қўшиқчиларнинг умри эса, қисқа бўлар экан-да...

Ўзбекистон халқ артисти — Олмаҳон Ҳайтова ҳикоясидан: Абдулазиз ака нозик табиатли бастакор, ширин забон шоир, булбул нафас қўшиқчи эди. Шу ўринда у кишининг менга атаб маҳсус ёзган «Бари гал» қўшиғи қандай дунёга келганини айтиб бермоқчиман. Шоир Залилий қаламига мансуб ушбу шеърда «Бари гал» деган сўз йўқ. Аслида шеър мана бундай эди:

БАРИ ГАЛ

Сенсан менинг дилбарим,

Жонимнинг жононаси.

Икки жаҳон сарварим,

Кўнглимнинг ҳамхонаси.

Юзларинг гул-гулимдир,

Овозинг булбулимдир,

Зулфларинг сунбулимдир,

Тишларинг дур донаси.

Иқтим паризодисан,
Ғамгин кўнглим шоодисан,
Сен бир ишқинг ўтисан,
Мен фақир парвонаси.

Мен бир мискини гадои,
Сен нозанин ҳуснда бой,
Қипригинг ўқ, қошинг ёй,
Мен унинг нишонаси.

Залилий, оҳи зоринг,
Дилбарим, олло ёринг,
Биров сўрса: «На коринг?»,
Бир санам девонаси

Қаранг, «бари гал» деган сўзсиз қўшиқни тасаввур қилиб бўладими? Абдулазиз аканинг нозик дидли санъаткор-шоирлиги шу ерда яққол билиниб турибди. Мен унинг ўзи шеър ёзиб, ўзи куй басталаб, ўзи ижро қилган ўнлаб қўшиқларини биларман.

Бир пайтларда мукофот бериладиган бўлса, қаерда туғилгани, миллати қаттиқ эътиборга олинарди. Аксариyat ҳолларда мукофот беришда санъаткорнинг санъатига, қилган хизматига эмас, бошқа томонларига қараларди...

Абдулазиз аканинг севган гори, қайраган қалами, булбул нафасидан бошқа «санъати» йўқ эди... Балки шунинг учун кичкинагина мукофот, оддийгина унвон ҳам насиб этмаган унга.

Худога шукрлар бўлсинким, санъаткор ҳар хил йўллар билан олган мукофот, унвон билан эмас, санъати ила қадридир.

«Лазги» ансамблида ишлаб юрган пайтларимизда, устоз Комилжон ака билан Абдулазиз акалар ҳамкорликда ўнлаб қўшиқларга куй басталаган эдилар. «Кел Ғарибим», «Санамжон», «Найлар» қўшиқлари шулар жумласидандир...

... Кечагидек эсимда, 1967 йилнинг ёз ойлари эди. Бир куни ишдан кейин 5-6 та бирга ишлайдиган санъаткорлар кинога тушдик. Бизлар билан бирга устозимиз Комилжон ака ҳам бор эди. Ўша кунлари Тошкентда халқаро кинофестивал бўлиб ўтган эди. Ҳинд кинофилмларидан «Сангам» намойиш этилаётган эди.

Абдулазиз ака кинофилмдан жуда ҳайратланиб чиқди ва яна кейинги сеансга билет олиб, қайтадан шу кинофилмга кириб кетдилар. Эртаси куни филармонияда Абдулазиз ака кечаги томоша қилганимиз «Сангам» кинофилмидаги, энг чиройли битта қўшиқни куйини ҳам, сўзини ҳам бузмай ижро қилиб ҳаммамизни ҳайрон қолдирган эди.

Абдулазиз ака билан жуда кўп концертларда, гастролларда бўлганмиз. Ҳар бир одамнинг одамлиги сафарларда билинади. Бир йили, аниқ эсимда йўқ, Сурхондарёнинг шолчилик учун махсус ихтисослаштирилган бир колхозда концерт бераётган эдик. Пахтакорлар, чорвадорлар, пиллакорлар, шолкорлар, боғбонлар, ишқилиб, турли касбу турли миллат вакилларида йиғилган бир неча минг одам катта бир сайилгоҳга жам эди. Баланд қилиб ўртага саҳна қурилган. Бахтга қарши ансамблимизнинг бир қисми, шу жумладан, Комилжон ака ҳам қайси бир сабаб билан концертга қатнашолмаган эди. Қўшиқчилардан Абдулазиз ака билан иккимиз эдик, холос.

Бизлар келишиб концертни икки қисмга бўлдик. Биринчи бўлиб саҳнага мен чиқдим. Комилжон аканинг йўқлигини халқ билмайди. Одамни ваҳм босади... Бирор соатлар 14-15 та қўшиқ айтдим. Иккинчи бўлиб саҳнага Абдулазиз Имомов чиқди. Гапларим ёлгон ёки муболаға эмас. У ўзбек, туркман, тожик, афғон, озарбайжон, ҳинд, рус, татар, корейс қўшиқларини шунақанги ижро этдики, нафақат томошабинлар, ҳатто санъаткорлар ҳам ёқасини ушлаб қолишди... Шу куни томошабинларни шунақанги сеҳрлаб ташладики, Комилжон аканинг йўқлигини ҳам сездирмади. Концертимиз узоқ давом этган эди...

...Абдулазиз ака жуда кўп тўсиқлардан, фақат ташқи эмас, ички, руҳий тўсиқлардан ўтиб, баъзан орзу қанотида учиб, баъзан шубҳа исканжасида тўлғониб дунёдан ўтди...

Ўзбекистон ва Туркменистон халқ артисти — Бобомурод Ҳамдамов хотираларидан: Мен Туркменистонда туғилган ўзбекман, у эса Ўзбекистонда туғилган туркман эди.

У 53 ёшида дунёдан ўтди. Бу фожеа менинг юрак-бағримни тилди. Ахир бизлар тенгдош, дўст, ҳамкасб эдик. На чора, яхши одамларнинг умри қисқа бўлар экан, табиийки, яхши инсонлар ҳаммага бирдек меҳрибон бўлади, ҳамма учун бирдек куяди. Бу куйиб-ёнишлар умрнинг заволи эканлигини сезмай қолаверади...

Инсоннинг ёши улгайиб, умри ўтган сари, босиб ўтган йўлига тез-тез қайрилиб қарар экан. Айниқса, айрим тенгдошларинг оламдан ўтса, одамни қайғу-ғам босар экан. Қилган яхшилигу ёмонлиқларингни, савобу гуноҳларингни дилингда тошу тарози қуриб ўлчар экансан. Бегуноҳ ёлғиз парвардигор, баъзан хушнуд жилмайсанг, баъзида ичингни нимадир тимдалар экан...

Абдулазиз билан мен бир пиёладан чой ичиб, бир хонада оғанидек уч йил яшадик. Унинг ўзига хос қизиқ, ажойиб одамли бор эди. Эрта билан уйғонар, юз-қўлини ювгач, бошқа одамлардек нонуштага ўтирмасдан қўлига ториними, гижжакиними оларди. Доим янги, охириги айтган ёки бошланиб, маромига етмаган қўшигини маромига етказарди. Унинг учун ҳаёт қўшиқдан иборат эди. Мен Абдулазиздан жуда кўп нарсаларни ўрганганман, унинг қўшиқларини айтганман. Мени элта машҳур қилган қўшиқлардан бири «Елпесэ»нинг бастакори Абдулазиз эканлиги ҳеч кимга сир эмас. У куй басталаган «Галсин-галсин», «Гўзалсен», «Сўнам бугун» қўшиқларини ҳозир ҳам концертларда севиб куйлайман.

Абдулазиз яхши бастакор, гўзал шоир, бетақрор созанда ҳам эди. Жуда кўп концертларда, тўйларда устоз Комилжон аканинг ёнида доира ҳам чалган. Ўша пайтларда «Лазги» ансамблининг музика раҳбари бўлиб, ансамбида гижжак чалар эди. Бизлар биргаликда жуда кўп концертларни, тўйларни ўтказганмиз. Баъзан жўр овоз бўлиб қўшиқлар айтганмиз.

Ўзбекистонда ва Туркманистонда яшаётган санъаткорлар ичида ҳиндча қўшиқларни Абдулазиздек маромига етказиб куйлаш ҳаммага ҳам насиб қилавермаган...

Пайғамбаримиз Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи вассаламнинг Ҳадиси шарифларидан бирида: «Икки кунини бекора ўтказган алдангандир» деганлар. Шу нуқтаи назардан олганда Абдулазизнинг умри қисқа эмас. Унинг бекор ўтган бирор кунини мен билмайман. Дунёга келиб битта фарзанд қўрмаган, битта дарахт ўстирмаган одамлар бор.

Ҳаммамиз ҳам санъат йўлига болалик орзу-хаваслари билан киравимиз, бу йўлнинг мангулик-умри йўли эканлигини билмаймиз.

Хоразмда яшаб ижод этган шоир Партавининг: «Ётиб ёрур панода дийдаи элдан нихондурман» деб бошланадиган бир муҳаммаси бор. Шу қўшиқни эшитсам, айтсам Абдулазиз кўз

Ўнгимга келаверади...

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист-Раҳматжон Қурбонов ҳикоясидан:

Абдулазиз ака билан илк бора 1976 йилда Хоразм телевидениясида учрашган эдик. Мен у пайтларда мусика билим юртида ўқир эдим. У киши «Отимни боғладим бир қора доша» деган ва яна устоз Комилжон Отаниёзовнинг 4-5 та қўшиқларини меъёрига етказиб ижро этган эдилар. Ўша пайт мен ҳам қўшиқ айтаман, мен ҳам Комилжон аканинг шогирдиман, дейишга тилим бормай, уялган эдим...

Комилжон Отаниёзовнинг дунёдан ўтганига бир йиллар бўлиб, қўшиқ шинавандаларини қалбидан соғинч оғриқлари ҳали ўчмаган пайтлар. Эртаси куни Хоразмда шов-шув гап бўлиб кетди, ҳамманинг оғзиди: «Комилжон ака ўлмабди, кеча телевизор кўрдингизларми?» деган сўзлар. Ўша пайтларда Абдулазиз аканинг ташқи кўриниши ҳам Комилжон акага жуда жуда ўхшар эди. Шу кунларда Абдулазиз ака ижро қилган «Отимни боғладим бир қора доша» қўшигини айтмаган бирор санъаткор, бирорта талаба қолмаган эди. Қўшиқ шинавандаларининг ихлоси Абдулазиз акага жуда баланд эди. Баъзи бир одамлар Абдулазиз аканинг исмини эсдан чиқарган бўлса ҳам «Отимни боғладим бир қора доша» қўшигини айтган одам-чи» деб эслар эдилар...

Устоз ёзин-қилин тинмай қайнаб ётадиган беминнат булоққа ўхшарди. У киши кўп меҳнат қилиб, заҳмат чекар эди. Бир ўйлаб кўринг-а, битта уч дақиқалик қўшиқни яратиш учун кунлар, ойлар, баъзан эса йиллар излаш, изланиш керак бўлади.

Абдулазиз ака билан сўнгги учрашувларимизнинг бирида қўшиқ, қуй, ижод ҳақида узоқ суҳбатлашган эдик. Шунда устоз: «Раҳматжон! Яхши қўшиқ офтобга ўхшаб одамларнинг қоронғу қалбларига мунаввар ёғдулар сочиб қирмоғи керак. Инсонларнинг кўксиди не-не дарёлар ухлаб ётибди, шуларни уйғотмоққа баъзан битта қўшиқ сабаб бўлиши мумкин», деган эдилар. Мен ҳам устозга шундай савол билан мурожаат қилган эдим: «Сиз яратган шундай ажойиб қўшиқларни биламан-ки, уларни айрим ижрочилар ўзим яратганман, деб даъво қилганларини эшитганман. Ҳатто уларнинг айримла-

ри сиз яратган қўшиқларингизни ижро этиб, мукофоту унворлар олган. Нега бундай кимсаларга бунчалар бефарқ қарайсиз?»

Абдулазиз ака жим бўлиб қолдилар. Анчадан кейин: «Раҳматжон, ҳар ким нима қилса, аввало ўзига қилади. Ҳар бир инсон сиру-асрорини халқдан яширган билан ҳақдан яширолмайди-ку! Ўзи кўриб билиб турибди. Тўғри, мен ҳеч қачон, ҳеч қандай унвон, мукофотларга интилмадим. Доимо энг юсак унвон элнинг кўнглида, юрагида деб билдим. Худога беҳад шукурлар бўлсинки, ижодни энг буюк неъмат, деб қабул қилганман. Сиз айтган ўша одамлар яратганинг бу марҳаматидан бебаҳрадорлар. Раҳматжон, сизга қайта-қайта айтаман, шу сўзларим бир умр қулоғингизда бўлсин: ижод-яратганинг энг буюк неъматидир! Санъаткор учун ҳайратланиш, хайратлантириш тириклик белгисидир...»

Ўша кеча тонг отгунча қўшиқ, ижод, умуман, санъат ҳақида суҳбатлашдик. Мен Абдулазиз акадан бир умрлик доно маслаҳатлар олдим. Ўша тун хотирамдан ҳеч қачон ўчмайди. Мен ўша ўтли суҳбатдан сўнг Абдулазиз аканинг жуда буюк инсонлигига ва ёлғизлигига амин бўлдим. Ёлғиз деганим бир ўзи қолибди деганим эмас, унинг болалари, ака-укалари, дўстлари жуда ҳам кўп, лекин кўнгли... Бўйидек бўй топиб, кўнглидек кўнгли топмаган одам экан Абдулазиз ака...

Устоз билан охириги учрашувимиз вафотидан ўн кунлар олдин бўлди. У кишини кўргани касалхонага бордим. Кўл-оёқлари яхши ишламас, тиллари тутилиб, тушунар-тушунилмас қилиб: «Уч кун бўлди тушларимга Комилжон ака кираяптилар, сизни кўриб устозни кўргандек бўлдим. Устозларнинг ишини давом эттириш савоб, у кишининг руҳлари сиздан шод. Худо хоҳласа, сизга ва сиз раҳбарлик қилаётган менинг ҳам қадрдон — «Лазги»га атаб кўп нарсалар ёзиб бераман. Бошлаб қўйган 2-3 та қўшиқларим ҳам бор», дедилар.

Шу кунни Термиз шаҳрида, шундоқ касалхонанинг ёнгинасида яшайдиган Абдуғани деган дўстимиз тўй қилаётган эди. Бир яйраб келасиз деб, Абдулазиз акани ҳам тўйга олиб кетдим. Каровотда ёнбошлаб ётиб томоша қилсин, дея устозга юмшоқгина пар ёстиқлар қўйдириб бердим. Тўй жуда чиройли, файзли ўтди. Тўй ниҳоясига етай деб қолганда Абдулазиз ака, «Билмадим», деган қўшиғимни айтиб беришимни илти-

мос қилдилар. Қўшиқни бошлашим билан устоз кўзларини юмиб, ўринларидан турди-да, қўлларини кўтариб ўйнай бошлади...

*Танда жоним неча кун,
Меҳмон эканин билмадим,
Ўтди умрим водариг
Даврон эканин билмадим.
Балки, нодонлик била
Қурдим иморат-уйини,
Бу иморат охири
Вайрон эканин билмадим.
Уқмадим маълум китобни,
Қатта олимлар билан,
Бу китоб эл олиди
Қуръон эканин билмадим...*

Қўшиқнинг ушбу уч бандини ижро қилгандан кейин, Абдулазиз ака мени қучоқлаб йиглаб юборди. Мен ҳам ўзимни тутолмадим, бир-биримизни қучоқлаб кўксимизни нам қилдик...

Бу учрашувимиз энг сўнгги учрашув эканлигини устоз сезган экан. Ўша тўйдан 10 кунлар ўтиб-ўтмай совуқ-шум хабар Тошкентга ҳам етиб келди. Мен зудлик билан Термизга учдим. 1992 йилнинг 20 ноябр куни Абдулазиз ака билан видолашиб, дилларимизнинг доғлаб қолавердик.

Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган артист — Каримбой Раҳмонов хотираларидан:

Устоз Абдулазиз Имомов билан 1986 йил Чоржўйда танишган эдим. Бунга қадар ҳам Абдулазиз ака яратган қўшиқларни эшитиб, баъзи бирларини ўзимча айтиб юрардим. Абдулазиз ака ўша тўйда мен айтган тўрт-бешта қўшиқни тинглаб туриб, қилган ўғитлари ҳали-ҳануз ёдимдан чиқмайди. «Қўрқма, овозингга эрк бер!» деган эди устоз.

Менинг қўшиқчилик ижодимда ўша сўзнинг ўзгача бир ўрни бор. Чунки мен шу кунгача овозга эрк бериб, дилларни ўртаб айтиладиган халқ, классик қўшиқларни айтишга қўрқар эдим. Вақт ўтиши билан эса, халқ қўшиқларини айта олишимга ишона бошладим ва кейинги пайтларда фақат ўшаларнинг оҳанги

билан яшайман, уларни машқ қиламан. Қисқаси, овозимда ҳам одамларга ёқадиган нолами, қандайдир дардми пайдо бўлди.

Иккинчи томондан, «Бу қўшиқларни ўрганишни сал эрта-роқ бошлашим керак эди», деган ўқинч юрагимни тирнайди. Абдулазиз аканинг, «Овозингга эрк бер!» деганлари ёдимга тушаверади...

Мен ўша, биринчи учрашувдан кейин «Устоз отангдан улғ» деган нақлнинг маъзини чақандек бўлдим...

Шу тўйдаги учрашувдан сунг Абдулазиз ака билан ота-боладек бўлиб қолдик. Мен устоздан қўшиқ айтишининг жуда кўп сир-асрорларини, шу кунгача менга номаълум бўлган овоз ишлатиш йўлларини ўргандим.

Абдулазиз ака менга «Лебабим», «Баробар», «Сенга не бўлди», «Ёлгон экан», «Айби йўқ», «Рад этма» қўшиқларини ўргатди. Ҳатто махсус «Гўзим дупанда», «Кел энди» қўшиқларини ёзиб берди. Ҳамиша шундай буюк санъаткорларнинг шогирди бўлганимдан фахрланаман. Бундан йигирма йиллар бурун эди. Қишлоққа хонадонлардан бири катта тўй берди. Шу тўйда Абдулазиз оға хизматда бўлди. Тўйнинг якунида: — ўчоқ, кўмдисида саноқли одамлар қолди. Қимдир шунда «Азизжон, бир-иккита туркманча қўшиқлардан ҳам айтсангиз», деб қолди. Яна таклиф тушди: — «Имкони бўлса, дугтор чалиб айтсангиз», деган. Санъаткорнинг бир қўлида шукр, бир қўлида сабр бўлишини шунда билдим. Тўйдан сўнг, хизматни қилиб бўлгач, яна қўшиқ айтиш ўта оғир. Қўшиқ тингланади ёки йўқ. Абдулазиз оға тўйхонадаги одамларнинг сўзини ерда қолдирмади. Шогирди, укам Саидқаримга дугторни олиб келишни буюрди. Ишонасизми, йўқми, бу сизга ҳавола, Азиз оға ўша куни туркманistonлик номдор бахшилардан ўтказиб айтди. Биз уни ўша куни қайта кашф қилдик. Шундан сунг мен қўшнимиз — Азиз оғага дугторда достонлардан, Махтумқули ёки Зелилийдан айтиб беришни сураганман.

Азиз оға дугторда бир қўшиқ айтарди. Айтган ҳам, эшитганлар ҳам сув бўлиб оқарди. «Ёлгон экан» деб номланган бу қўшиқни умрининг охириг кунларигача кўп ва ҳўп айтиб ўтди. Бу дунёнинг барча ишлари «ёлгон экан, ёлгона экан, уф-ф-ф ёлгон экан» деганда ҳаммани ўйлантириб қўярди. Бу дунёга келдикми, албатта у дунёга кетишимиз аниқ. Ўлмасдан ҳеч ким қолмаган. Бу ҳам аниқ, аммо бир кун яшасанг-да, ҳаётда ўз

Ўрнинг, ўз овозинг борлигини билдириб, яшаганга нима етсин. Азиз оғамиз шундай яшаб ўтди. Ундан соз, ширин овоз, яхши ном қолди...

Абдулазиз Имомовнинг ижодхонасидаман. Янгам менга у кишининг қаламига мансуб бўлган бир шеърдан ўқиб кўришимни, имкони бўлса, уни чоп эттиришимни сўради. Мана, қуйида шу шеърдан бир парчани келтираман:

*Пеионамда маржон-маржон тер,
Бир парча ер, энди мени ер,
Отам не дер, болам нима дер,
Бу дунёга мен нега келдим?*

Ҳа, бу дунёга одам яшаш учун келади. Бетакрор санъаткор, худо берган овоз соҳиби бировларга ҳасад билан эмас, ҳавас билан, бу дунёда инсоф-диёнатни ҳамма нарсадан устун қўйиб, яшаган Азизжон оғамиз ҳам биздан рози бўлсинлар.

УСТОЗГА ТАЪЗИМ

Инсон деб аталмиш олий зот пайдо бўлибдики, у фақат гўзалликка интилиб яшайди. Бу мафтункор ёруғ оламда Оллоҳнинг қудрати билан яралган бор неъматлар инсон умри билан ўй-ғунлашиб кетади. Улар инсонсиз хароб бўлгандек, инсон ҳам уларсиз ночор, ғариб.

Сархил ранг гуллар ифори, сайроқи қўшлар хониши нақадар ҳузурбахш, жонга ором бериб дилни яйратувчи ушбу неъмат ҳам инсонга оллоҳ томонидан берилган ажойиб мўъжизалардан биридир.

Азалдан инсон қўшларнинг мафтункор овозига тақлид қилиб келган. Ширали, ёқимли овозни қўшларнинг энг нағма сози бўлган булбул овозига қиёсланиши ҳам бежиз эмас албатта. Булбул хонишини бир мартаба тинлаган одам уни яна ва яна тинлагиси келади. Дил озиғи бўлмиш яхши куй, қўшиқ ҳам шундай кучга ва салоҳиятга эгаки, уни яратган созандаю ҳофизнинг истеъдодига, санъатига қойил қолмасликнинг иложи бўлмаса керак. Зеро, яхши куй, қўшиқ таъсирида инсон қалби борлиқ узра қанотсиз, парвоз этади, сирлар ҳислар уммониغا ғарқ бўлади. Шундай ҳофизлар, созандалар ўтдиларки, улар

яратган куй, қўшиқлар улар ўтиб кетгандан кейин ҳам шогирдлар, мухлислар тилидан тушмайди. Ўз қадр қимматини йўқотмайдиган умрбоқий санъат асарларига айланган. Ана шундай бетакрор истеъдод ширали овоз соҳиби, ажойиб ҳофиз Комилжон Отаниёзовнинг энг яқин шогирдларидан бири, воҳадошимиз Абдулазиз Имомовдир.

Устозни нафақат вилоятимизда, балки, Республикаимизнинг барча вилоятларида ҳатто, қўшни Республикалардаги қўшиқшинавандалари ҳам яхши билишар эди. Таниқли хонандалар Раҳматжон Қурбонов, Қаримбой Раҳмоновлар қаторида воҳадамиз хонандалари Саидкарим Саидмаликов, Абдирайим Турсунов, Дурди Қосимовлар ҳам Азиз оғани устозимиз дея фахрланиб эслашади. Устоз яратган «Ярим келсин», «Ўзал сен», «Даглар», «Бир элимде тугун биринде тарланг», «Айби йўқ», «Сўнам», «Елпессе», «Фароғат», «Хуморларинг», «Термизим қизлари» каби ўнлаб қўшиқлари ҳозир ҳам мухлислар қалбидадир.

Мен ҳам бир мухлис, сифатида устоз санаъаткор Азиз оғанинг истеъдоди қаршисида таъзим бажо айлaimан. Устоз яратган қўшиқларни нота йўлига туширишга имкон қадар ҳаракат қилган ҳолда «Термиз оқшоми» газетасининг муҳаррири Гелдимурод Саидмаликов билан ҳамкорликда устоз хотиралари ва қўшиқлари жамланган «Кўнгил бир наво истар» деб номланган китобни ёзишга жазм қилдик. Заррада қуёш акс этгани сингари воҳадошимиз камтарин ҳофиз ҳақидаги хотиралар у кишини билган санъат шайдолари юрагига бир лаҳзалик, илиқлик, фахр ва ифтихор туйғуларини олиб кирса, биз ўзимизни бахтиёр ҳисоблар эдик. Чунки марҳумларни ёд этгич, уларни хотирлаш ҳар биримизнинг инсоний бурчимиздир.

Шундай экан сизу биз ўтганларга нисбатан қандай муносабатда бўлсак, биздан кейинги авлод ҳам сизу бизга нисбатан шундай муносабатда бўлишад.

Музаффар Наимов Денов педагогика коллежининг музыка ўқитувчиси «Ўзбекистон халқ таълими аълочиси».

«Ўзбекистон» телерадиоканали «Кўнгилочар ва муסיқий эшиттиришлар» муҳарририяти бош муҳаррир ўринбосари Нуриддин Аминжон хотираларидан.

«НОМИ АЗИЗ ЭДИ»

Танлов сухандони эълон қилди... Саҳнага Сурхондарёдан келган «Наврӯз» ҳаваскорлик ансамбли раҳбари Абдулазиз Имомовни таклиф этамиз.

Тор ушлаган хонанда аккордион ва табло жўрлигида «Ошиғи қолса бўлмас» қўшиғини «Лазги» оҳангида айтганда томошабинлар устоз Комилжон Отаниёзовни кўргандай бўдилар, ва қарсақлар гулдуриси ижрочиға олқишлар мамнуниятини ҳадя этди. Саҳна орқасида Абдулазиз ака билан танишиб, мулоқоти айтдим. Радиога бориб қўшиқ ёзириш ниятларини амалга оширдик. «Ошиғи қолса бўлмас» оҳанрабо тасмаларга муҳрланди. Бу, 1972 йил октябр ойи эди.

Улар Термизга кетдилар. Қўшиқ эса кунда кун ора санъат шинавандаларига радио орқали эшиттирилиб турди. Шу билан биз узилиб кетмадик. Ора-чора телефон орқали сўзлашиб турдик. Янги ижод намуналаридан хабар топиб уларни яна радиога ёзув учун таклиф этганимда бу 1975-йил август ойи эди. Маҳтумқули шеъри билан «Ўзалсен», Қора Сейтлиев шеърига «Сўнам» ёзиб олиниб қўшиқлар хонандага шуҳрат олиб келди. Энди Абдулазиз ака билан жуда яқинлашиб кетдик. Суҳбатларимизга чек қўя олмас эдик. Уларнинг ёшликлари, Тошкентга келиш, консерваториядаги студентлик даврлари, Отаниёзовга шогирдлик йиллари, Ўзбекистон Давлат филормонияси Хоразм ансамблидаги фаолият, учинчи курсдан кейин «Усто» Комилжон ака ўқиш сессияси пайтида гастролларни қизғаниб, «Ай, Азиз сан ўқимасанг ҳам етилиб, пишдинг. Бу ёғина ман санга фотиҳа бераман» деганига ишониб ўқишни ташлаб, олий маълумот ололмай қолганлари, каби ички бир армон хонандани тушқунликка тушириб қўйган вақтларининг шоҳиди бўлгандим, кўп ҳолларда.

Абдулазиз ака 1978-йилда яна учта қўшиқ, Қора Сейтлиев шеъри билан, Қардошлик», Залилий шеъри билан «Бари гал», туркман халқ қўшиқларидан «Ёрим гелсин»ни оҳанрабо тасмаларга туширдилар. Бадий кенгаш «қардошлик» билан «Ёрим гелсин»ни яхши қабул қилиб, «Бари гал»да сал овоз қийналиб қолибди, дея бошқа пайт ёзиб олишга тавсия этди. Улар яна ёзувга келгунларига қадар қўшиқ сўзлари бузилган ҳолда айтилса ҳам ҳозирги кунда машҳур хонанда-

миз ихросида халқ орасига тарқаб концертлар файзига айланди, қолди.

Абдулазиз ака баъзан «Кўза синдирган азиз-у, сув келтирган хор» деган нақлни кўп қайтарардилар. Хафа бўлишга асос бор. Чунки меҳнат қилинган, ижод заҳмати қанчадан қанча тунлардан уйқуни олиб қўйган бўлса-ю, қадр ўз эгасини топма-са алам қилмайдими? Нега саҳнамининг гулига айланган кўпгина хонандаларимиз қўшиқни ўрганиб айтгач, «фалончи куйи» дея эълон қилдиришда ор қиладилар.

Абдулазиз аканинг қизиқ одаглари бор эди. Бир воқеа эсимдан чиқмайди. Навбатдаги ташрифларида уйга таклиф қилсам, «ҳозир сан билан бир соат гаплашиб, сўнг қайтамиз», — дедилар. «Баҳор» ресторанига кирдик, одамлар гавжум, созандалар турли куйлар ва қўшиқлар билан ўз санъатларини намоиш этишмоқда. Сахийни юбордилар. «Бор-чи, бир қўшиқ айтсам, чалиб беришармикан?». Сахий рад жавобини олиб келди. Укалари (Бердимиди, Гелдимиди)ни «Сан бор-чи», дедилар. Ул ҳам шу жавоб билан келди. Шунда шартга туриб бориб, ўн сўмни ташлаб, микрофонни олиб, «Биринчи муҳаббат қўшиғи» («Песня первой любви») Рашид Бейбутовнинг қўшиғини бошлаб юбордилар. Ноилжоз созандалар жўр бўлишди. Ашула якунини юқори нотада шундай айтдиларки, бу сочи устарада олинган, «қўнғизмўйлов» акахонни ресторандаги кимки бўлса, бари ўрнидан туриб давомли қарсақлар билан тасанноларга кўмиб юбордилар. «Ашула айтиш мана бунақа бўлади», — дедиларда, чиқиб кетдик. Орадан етти йил ўтиб, Сурхондарёга вилоят хонандалари, фольклор жамоаларининг дастурларини радио «Олтин фонди»га ёзиб олиш учун борганимда Азиз ака Анна-дурди шоирнинг «Баробар», менинг шеърим билан «Рад этма» ҳамда Залилийнинг «Бари гал»ини ёздирдилар. Кенгаш талаффузи бузилибди: деб яна «Бари гал»ни ўтказмади. Қолган қўшиқлар мақтаб қабул қилинди. 1989-йилда мен бошқа вилоятга овоз ёзиш учун кетганимда Азиз ака келиб етгитача ашулани оҳанграбо тасмага тушириб кетибдилар.

Иккимизни Аллоҳ қайта юзлаштирмади. Аммо мен радио-да ишлаш бахтидан унумли фойдаландим. Азиз акадай хоки-сор ижодкорнинг қўшиқларини олгин хазинага ёзиб олиб, то бугунга қадар эфирда эшиттириб, хонанданинг руҳини шод айлаб, қўшиқчининг умри, номи абадий эканининг исботини

ушбу китобхонга билдириш имкони туғилганидан хурсандман.

Ҳа, Абдулазиз Имомов ўлгани йўқ. У бизларга соғинч ва мангуликка даҳлдор қўшиқлар ташлаб кетди. Биз эса унинг мухлислари ўлмас қўшиқларни эшитганимизда руҳларига дуо қилиб қоламиз.

Барча санъаткорларни азиз авлиёлар, пирларингиз қўласин, дейман. Ҳали айтар гапларимиз, ёзадиган сўзларимиз кўп эди. Лекин ҳозирча шунисига шукур қилиб, нуқта қўймоққа қарор қилдик.

Кўнгил эса бир таниш навони, бир қўшиқни истади...

**Гелдижурод САИДМАЛИКОВ,
«Термиз оқшоми» газетасининг муҳаррири.**

Абдылазиз Имомов. Доррада укаси Омонгелди Кулиев булан

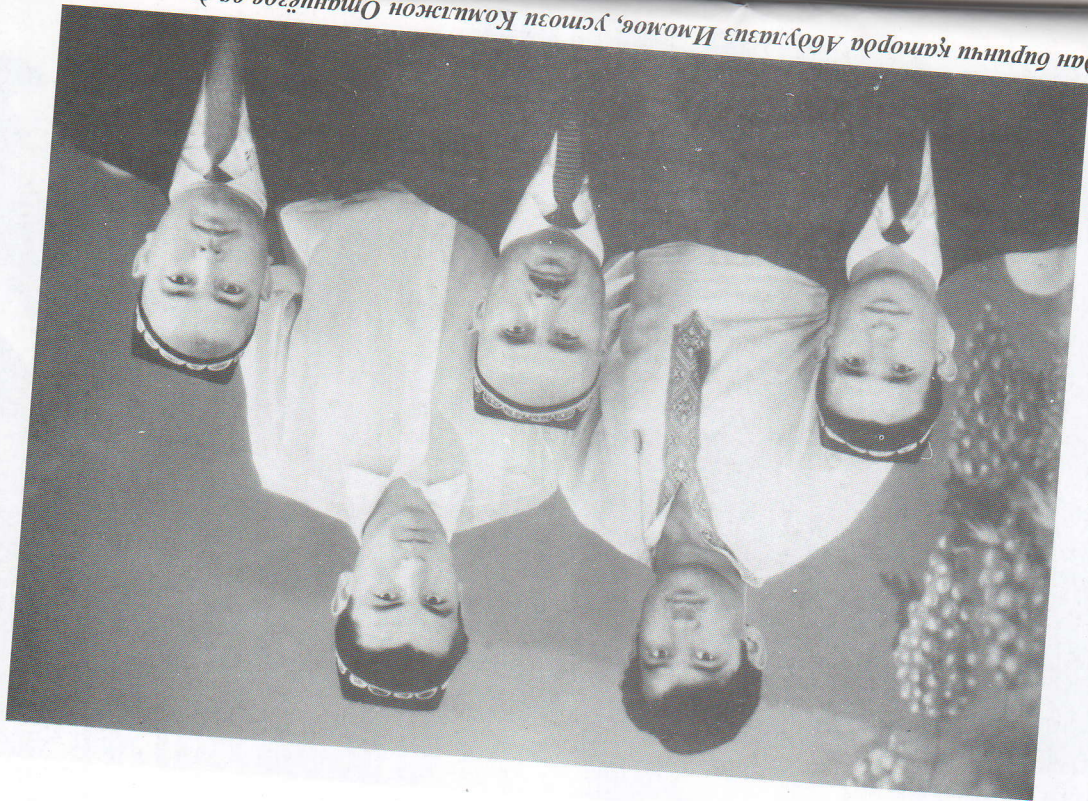
Абдыгазиз Имомов җз кичикдорларни бааранда.

Абдуллазиз Имомов хиндустонлик дустлари Мухаммад Рафиз ва Рабже Канур билан.

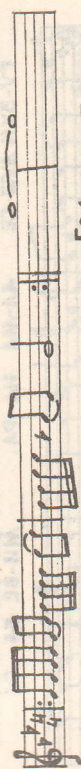
Ушдан бургунчи қаторда Абдуллаев Имомов, усмонзи Комилжан Оташзоде ва дустару булан.

ЯРИМ ГЕЛСИН

А. Имомов сўзи ва музиқаси

Тез

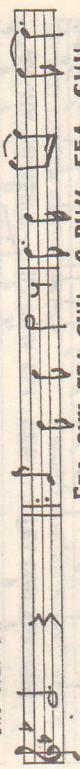
Гел -

рим гел - син

ал - ма би - лен эй -

син.

ал - ма би - лен о - на - рим гел - син.

на - рим гел - син. Аг - дан а - шик аа - ша ду - шен.

зо - рек баг - ри гўз я - ша ду - шен. Э - зи - зин - ден

ай - ра ду - шен шўл дер - де дер - ма - ним гел - син.

гел - син, гел - син я - рим гел - син ал - ма би - лен о -

на - рим гел - син. Ал - ма би - лен эй - на - рим гел - син.

ин - ди гир - сенг уш - бу ба - га, гў - зумауш - се -

ал - ма на - ра. Ин - ди гир - сенг уш - бу ба - га

ГҮ-ЗУМ ДУШ-СЕ АЛ-МА НА-РА, МИ-ВЕ БА-ГА
 ГҮЙ-МА МЕ-НИ ТЕЛ А-ХИ ЗА-РА АХ БИ-ЛЕН АР -
 МА-НИМ ГЕЛ-СИН. ГЕЛ-СИН ГЕЛ-СИН Я-РИМ ГЕЛ-СИН
 АЛ-МА БИ-ЛЕН О-- НА-РИМ ГЕЛ-СИН. ГЕЛ-СИН ГЕЛ-СИН
 Я-РИМ ГЕЛ-СИН АЛ-МА БИ-ЛЕН О-- НА-РИМ ГЕЛ-СИН.
 АЛ-МА БИ-ЛЕН ЭЙ НА-РИМ ГЕЛ-СИН. БИР БИ-РИН-ДЕН
 А-РАН А - ЧАН. ЧАР ЗУЛ-МИН-ДЕН - - ЧҮ-ЛЕ ГА - ЧАН.
 СУВ ҮР-НИ-НА-ТЕЛ ЗА-ХЕР И-ЧЕН ШҮЛ ДЕР-ДЕ ДЕР -
 МА-НИМ ГЕЛ-СИН. ГЕЛ-СИН, ГЕЛ-СИН Я-РИМ ГЕЛ-СИН
 АЛ-МА БИ-ЛЕН О НА-РИМ ГЕЛ-СИН. ГЕЛ-СИН, ГЕЛ-СИН
 Я-РИМ ГЕЛ-СИН АЛ-МА БИ-ЛЕН О-- НА-РИМ ГЕЛ-СИН.
 Э-ЗИЗ ЖА-НИГ ТҮЖЕНЕЗ АУВ-РА-НИ ГЕЛ-СИН. АҮС-А-РИ-АНИГ ТҮ-ЖЕН-МЕ

Дагдан ашип даша душен,
Юрек багри гуз яша душен.
Эзизинден айра душен,
Шул дерде дерманим гелсин.

Инди гирсенг ушбу бага.
Гузум душе алма нара,
Гуйма мени ахи зара,
Аҳ билен армоним гелсин.

Нақорат:

Нақорат:

Гелсин гелсин ярим гелсин,
Алма билен нарим гелсин.

Гелсин гелсин ярим гелсин,
Алма билен нарим гелсин.

Бир биринден аран ачан,
Чар зулминден чуле гачан,
Сув орнуна гел захар ичен,
Шул дерде дерманим гелсин.

Нақорат:

Гелсин гелсин ярим гелсин,
Алма билен нарим гелсин.

Эзиз жанинг туkenмез доврани гелсин.
Достлариминг туkenмез дуврани гелсин,
Ваганиминг туkenмез дуврони гелсин.

ГҮЗЕЛ СЕН

Үрмача

Махтумқули шев

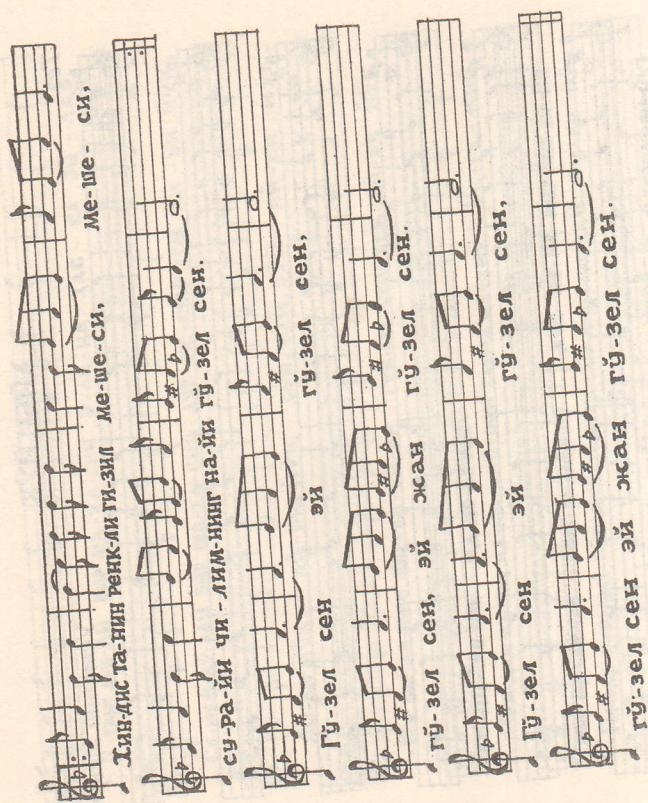
и-нең-де, Гу-не тар-ши до-ган а-йи гү-зел сен.

Ус-та Жа-пар и-ши, сен-жап жул-бе-си, жул-бе-си, Ис-пи-хан-да гүр-лаң а-йи гү-зел сен.

Гү-зел сен эй гү-зел сен, гү-зел сен эй жан гү-зел сен.

Сач-ба-гин у -
 Ус - тун-ден ёл
 жу-нун-сим-дир-ме - си,
 душ-се,кин-дир аш - ма - си.
 ҳа-ят,зем-зем чөп-ие-си, чөп-ие - си. Ай-нал-ба-хи
 сув-нунг ла-йи гү-зел сен.
 эй гү-зел сен.
 эй жан гү-зел сен.
 эй жан гү-зел сен.
 эй жан гү-зел сен.
 эй жан гү-зел сен.

Ги-эн дий-сэм ги-зил, ал лий-сэм ал сен, эй
 Хин-дис-тан-да ше-хер-бул-гар-да бал сен.
 Ишк-би-лен а - чил-тан бир та-
 зе гул сен, эй Ю-суп Зу-лей-ха-нинг та-йи
 гү-зел сен.
 О-ва-зин Чин-Ма-чин-даг-лар а - ша-си,
 се-ни гү-рен-ле-ринг ак-ли ча - ша-си.

Гун ханжари гукден ере иненде,
Гуне гарши доган айи гузел сен,
Уста Жапар иши, сенжап дупбеси,
Испиханда гурлан яйи гузелсен!

Сачбагин ужунин симдир ишмеси,
Устунден ел душсе, киндер ашмасы,
Агзин аби-хайят, Земзем чешмасы,
Айналбаки сувнунг лайи гузел сен!

Гизил дийсем-гизил, ал дийсем-ал сен,
Хиндистанда-шекери, Булгарда-бал сен,
Ишк билен ачиган бир тазе гул сен,
Юсуп-Зулейханынг тайи гузел сен!

Овазин Чин-Магин, даглар ашаси,
Сени гуеренлеринг акли чашаси,
Хиндистанин реңкли гизил мешеси,
Сурайи чилимнинг найи гузел сен!

Магтимгули, хақдан сирин гизлесе,
Дишини ушадинг ялан сузлесе,
Авалда, ахирда эйим гузлесе,
Г арип бичаранынг пайи гузел сен...

АЙБИЙҮҚ

Тез.

Уктемий шеъри

ША-ХА ЭК-ДИ МИ-ВА -НИ УЗ

ИЙ-МЕ-СЕНГ ХЕМ АЙ-БИ ЙҮҚ. ШУА БАҒ-ЛА-РИНГ БАҒ-БА -НИ -НИ

ГҮЙ-МЕ-СЕНГ ХЕМ АЙ-БИ ЙҮҚ. ХҮВ-ЛИ-МИ-ЗА ҮТ-МЕК У-ЧҮН

БЕ-ЛЕҢА ҮС-ДИ ШЕ-ХА-ЛАР. ХЕР ШЕ-ХА-ДА БИР ГҮ-ЗИИ БАР

ГҮР-МЕ-СЕНГ ХЕМ АЙ-БИ ЙҮҚ. АЙ-БИ ЙҮҚ, АЙ-БИ ЙҮҚ

БҮЙ, БҮЙ БҮЙ АЙ-БИ ЙҮҚ. ШУА БАҒ-ЛА-РИНГ БАҒ-БА -НИ -НИ

ГҮЙ-МЕ-СЕНГ ХЕМ АЙ-БИ ЙҮҚ. Э-НЕНГ ДУВ-ДИ БИР ША-ХА-СИН

КЕ-СУВ ЭЙ-ЛАБ ТАҢ-ДИ-РА.

СЕ-НЕМ ДУ-ВАЙ БИР ША-ХА-СИН ДУВ-МЕ-СЕНГ ХЕМ АЙ-БИ ЙҮҚ.

О - танг дүв-ди бир ша-ха-син э-ли-на хас - са эй - лаб.
 Се-неи дү-вай бир ша-ха-син дүв-ме-сенг хем ай - би йүк.
 Ай-би йүк, ай-би йүк бүй, бүй ай-би йүк.
 Шу баф-ла-ринг баф-ба-ни-ни гүй-ме-сенг хем ай-би йүк.
 Мун-дан ор-тиқ на-ма дий-син сан-та ша-хир үк-те - мий.
 Ги-не гун-дүз гүр-мек ис-таб гүр-ме-сем хем ай-би йүк
 Ай-би йүк, ай-би йүк бүй, бүй ай-би йүк,
 Шу боф-ла-ринг баф-ба-ни-ни гүй-ме-сенг хем ай-би йүк
 Шу боф-ла-ринг баф-ба-ни-ни гүй-ме-сенг хем ай-би йүк.

Шаха экди мивани уз
 Иймесенг хем айби йук
 Шул багларинг багбанини
 Гуймесенг хем айби йук.

Хувлимизда утмек учин
Белент усди шахалар
Хер шахада бир гузим бар
Гурмесем хем айби йук

Нақорат:

Айби йук айби йук
Буй буй буй айби йук
Шу боғларинг бағбанини
Гуймесем хем айби йук.

Эненг дузди бир шахасин
Кесув эйлаб тамдира
Сенем дувай бир шахасин
Дувмесенг хам айби йук.

Атанг дувди бир шахасин
Элине хасса эйлаб
Сенем дувай бир шахасин
Дувмесенг хем айби йук.

Шемал дувди жала дувди
Ена усди шахалар
Сен хем дувай бир шахасин
Дувмесенг хем айби йук.

Мундан артик нама дийсин
Санга шахир Уктемий
Г иже гундуз гурмик истаб
Гурмесенг хем айби йук.

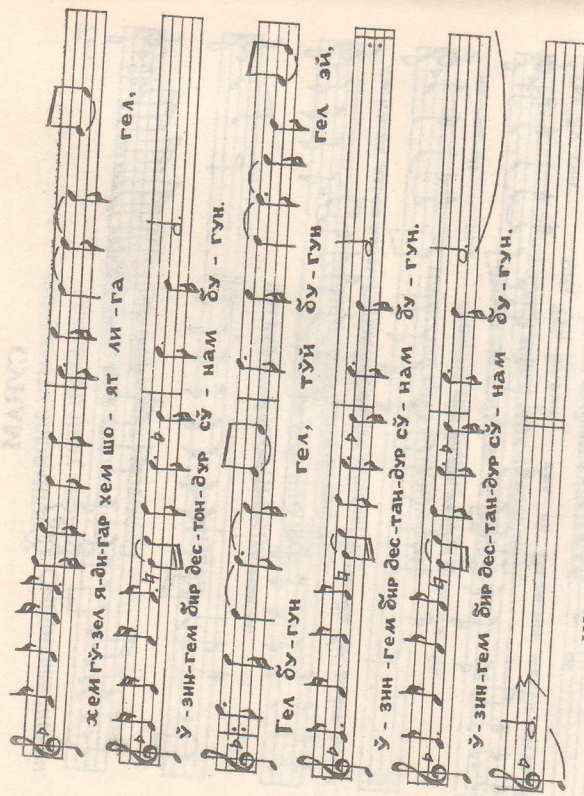
Нақорат такрорланади:

Гара Сейитлиев шеъри.

Тез.

123.

Шел-не-дек шаб-ра-дип зул-ни та-ринг-ни гел,
Мес-та-на мес-та-на тегуу нам ду-гун.
Ба-лн-да бес-ле-дик ала-на
на-ринг-ни гел, бн-а-е мен бн-лан уз су-нам ду-гун.
гел, туй ду-гун гел эй бн-а-е мен бн-лан уз су-
нам ду-гун.
бу-гун са-ла-си бар чеш-ме ду-ю-нинг,
рух бөр я-ринг сү-на уй-чан туй-ю-нинг
туй-ю-нинг, туй-ю-нинг, шн-ринг шер-бе-ти-ни сүз сү-нам ду-гун.
гел, туй ду-гун гел, эй шн-ринг шер-ба-ти-ни сүз сү-
нам ду-гун.
Ийл ийл-дан ийл тугуз сено-зат-ли-га,
э-э-э-эз Ва-тан я-ша-бе-йик шот-ли-га,
зат-ли-га, э-э-э-эз Ва-тан я-ша-бе-йик шот-ли-га, гел,

Шелпек шабрадип зулли таринги гел,
Местана местана гел сунам бу гун.
Багинда беследик алма наринги гел,
Билеже мен билан уз сунам бу гун.

Нақарат:

Гел бу гун гел, туй бу гун гел-гел,
Билеже мен билан уз сунам бу гун.

Бу гун сапаси бар чешме буюнинг,
Рух бер яринг суна уйнан туюнинг гел,
Шонун соглигина Ватан туюнинг, туюнинг,
Ширин шербетини суз сунам бу гун.

Нақарат:

Гел бу гун гел, туй бугун гел-гел,
Билеже мен билан уз сунам бу гун.

Йийиддан йуз тутуб сен азатлига,
Эзиз Ватан яша бейик шотлига,
Хем гүзел ядигар хем шотлига гел,
Узингем бир дестандур сунам бу гун.

Нақарат:

Гел бу гун гел, туй бу гун гел-гел,
Билеже мен билан уз сунам бу гун.
Узингем бир дестандур сунам бу гун,
Узингем бир дестандур сунам бу гун.

БАРИГЕЛ

Зеллий шеъри

Тез.

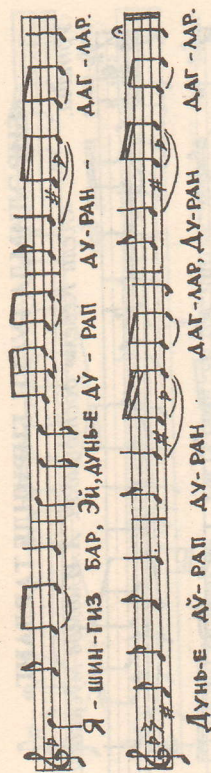
Сен-сан ма-нинг ами-ва-ри ба-ри гел,
 жа-ним-нинг ха-на-на-си
 ба-ри - гел. 3
 Ик-ки ха-хан сер-ве-рим сер-те-лей,
 ба-ри гел, ба-ри гел,
 кўн-лим-нинг ғам-хо-на-си ба-ри гел.
 ба-ри гел.
 Кўн-лим-нинг ғам-хо-на-си ба-ри гел.
 Ик-ки па-ри-зо-ди-сан ба-ри гел,
 ғам-тин кўн-лим ша-ди-сан
 ба-ри гел.
 Сен бир ишк-нинг ў-ти сан ўти сан те-лей,
 ба-ри гел.
 Мен па-қир пар-во-на-си ба-ри гел.
 ба-ри гел.
 Мен ға-рип пер-во-на-си ба-ри гел.
 ба-ри гел.
 Мен бир ис-ли ге-да-йи ба-ри гел.
 сен на-за-нин ҳусн-та бай
 ба-ри гел.
 Кип-ри-нинг ўқ, қаш-ла-ри ёй ба-ри гел, гел эй,
 ба-ри гел.
 Мен у-нинг ни-шо-на-си ба-ри гел.
 ба-ри гел, ба-ри гел,
 ба-ри гел, мен у-нинг ни-ша-на-си ба-ри гел.

ДАГЛАР

Керим Гурбаннеспесов шеъри.

Гар-ри - га - ла мих-ман бар-санг гу-жа - ги - ни
 Ге-рен даг-лар. Гу-жа - ги - ни Ге-рен даг-лар.
 Сон-гу-да-ги, Чен-дир, Ха-сар мунг хас-ра-ти
 Гу-рен даг-лар. Мунг хас-ра-ти гу-рен даг-лар.
 Лар. Лар.

АР-КА-СИ-НЕ АХ ДОН ГЕ-ЙИП, КУ-ПЕ-СИ-НЕ
 ГҮК ДОН ГЕ-ЙИП. ЭЙ КУ-ПЕ-СИ-НЕ ГҮК ДОН ГЕ-ЙИП,
 "СА-ЛАМ" ДИЙ-СЕМ, "СА-ЛАМ" ДИ-ЙИП, ЭЙ ЖО-ГА БИ-МИ
 БЕ-РЕН ДАГ-ЛАР. ЖО-ГА-БИ-МИ БЕ-РЕН ДАГ-ЛАР.
 ГАТ-БАР ГАТ-БАР
 ДА-ШИ-НИЗ БАР, ТАЛ-КАН ГАЛ-КА-НАМ ДҮ - ШҮН-ГИЗ - БАР.
 ТАЛ-КАН ГАЛ-КА-НАМ ДҮ - ШҮН-ГИЗ БАР. БИЛ-МЕН, НИ-ЖЕ

Гарригала михман барсанг,
Гужагини герен даглар,
Сонгудаги, Чандир, Хасар,
Мунг хасрати гурен даглар.

Келлесине ак дон гейип,
Аркасина гук дон гейип,
«Салам» дийсем «Салам!» дийип,
Жогабини берен даглар.

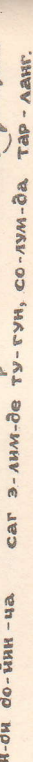
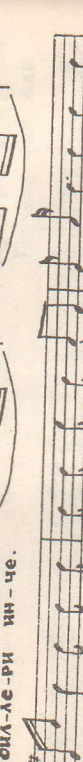
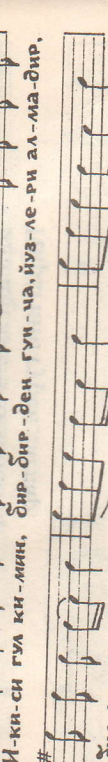
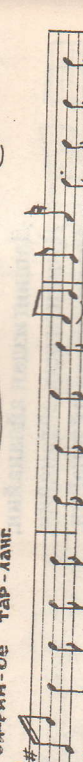
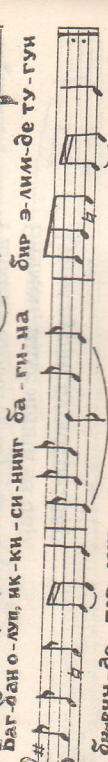
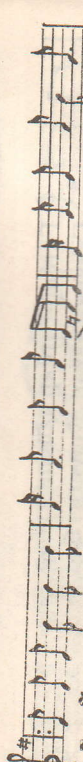
Гатбар-гатбар дашингиз бар,
Галкан-галкан душунгиз бар.
Билмен, ниче яшингиз бар,
Дунъе дурап дуран даглар.

Дашингиздан айланайин,
Душингиздан айланайин,
Башингиздан айланайин,
Пирагини гурен даглар.

«БИР ЭЛИМДА ТУГУН, БИРИНДЕ ТАРЛАНГ»

Ўртача.

«Асли Керем» достонидан. А.Имомов музикаси.

Бу ги-же душ-ми-шол

экен-нет ба-ти-на Бир э-лим-де ту-гун

вырин-де тар-ланг,

Баг-дано-лу, ик-ки-си-нинг ба-ги-на Бир э-лим-де ту-гун

би-рин-де тар-ланг.

И-ки-си гул ки-мин, бир-бир-ден, гун-ча, муз-ле-ри ал-ма-дир,

дил-ле-ри ин-че.

И-ки-си гул ки-мин, бир-бир-ден гун-ча, йуз-ле-ри ал-ма-дир,

дил-ле-ри ин-че ге-лей.

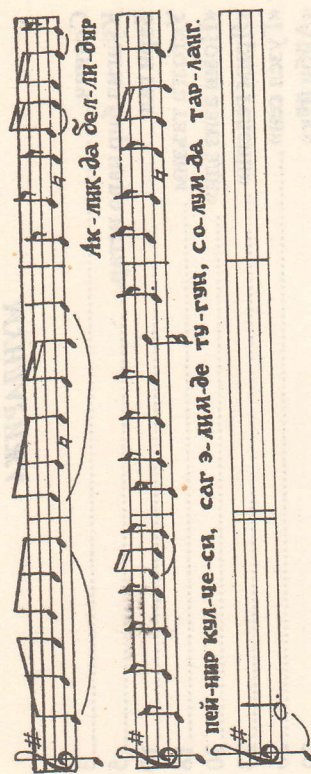
Леб-ле-рин э-ме-йин

ин-ди до-йин-ча саг э-лим-де ту-гун, со-лум-да тар-ланг.

Лед-ле-рин э-ме-йин
 ин-ди до-йин-ча саг э-лим-де ту-гун, со-лим-да тар-ланг.
 Он дйр йил-дйр чек-дйи
 жед-ри же-па-ни, Ас-ли хан-дан гур-дум мех-ри ве-па-ни
 Он дйр йил-дйр чек-дйи
 жед-ри же-па-ни, Ас-ли хан-дан гур-дум мех-ри ве-па-ни
 мех-ри ве-па-ни.
 Сиз-лер дйр-ле сур-дум
 зав-қи са-па-ни Саг э-лим-де ту-гун Со-лим-да тар-ланг.
 Сиз-лер дйр-ле сур-дум
 зав-қи са-па-ни саг э-лим-де ту-гун, со-лим-да тар-ланг.

Би-ри-си хур-дир,
 би-ри-си пе-ри, са-ри гул-дур кырк гүз ич-ре сер-ве-ри.
 Би-ри-си хур-дир,
 би-ри-си пе-ри са-ри гул-дур кырк гүз ич-ре сер-ве-ри
 ич-ре сер-ве-ри,
 Ас-ли хан-дур ме-нинг
 гү-зү-мин ну-ри, саг э-лим-де ту-гун, со-лум-да тар-ланг
 Ке-рем ди-ер я-рим
 гу-линг гүн-ча-си, руг-сат бол-са гу-чам би-линг ин-че-си.
 Ке-рем ди-ер я-рим
 гу-линг гүн-ча-си, руг-сат бол-са гу-чам би-линг ин-че-си
 ге - лей,
 Ак-лик-да бел-лидир
 пей-нр кул-че-си, саг э-лим-де ту-гун, со-лум-да тар-ланг

Бу гиже душмушем женнат багина,
Саг элимде тугун, солумда тарланг.
Багбан олуп, иккисининг багина,
Бир элимде тугун биринде тарланг.

Икиси гул кимин, бир бирден гунча,
Йузлери алмадир, биллери инче,
Леблерин эмейин имди дойинча,
Бир элимде тугун, биринде тарланг.

Он бир йилдир чекдим жебри-желани,
Асли хандан гурдум меҳри-вапани,
Сизлер бирле сурдум зовки-сапани,
Бир янимда тугун, биринде тарланг.

Бириси хуйрди, бириси пери,
Саригулдир кирк гиз ичре сервери,
Асли хандир менинг гузумин нури,
Саг элимде тугун, солумда тарланг.

Керем диер, гизил гулунг гунчаси,
Ругсат болса, гучам билинг ингеси,
Синалар аклиги-пейнир кулчаси,
Бир янимда тугун, биринде тарланг.

МУНДАРИЖА

Соғинч.....	3
Кўнгил бир наво истар..	5
Бари гал	10
Устозга таъзим	18
«Номи азиз эди»	20
«Ярим гелсин»	23
«Гузел сен»	26
«Айби йўқ»	30
«Сунам»	33
«Бари гел»	35
«Даглар»	37
«Бир элимда тугун, биринде тарланг»	40

Гелдимурод Саидмаликов, Музаффар Наимов.

КЎНГИЛ БИР НАВО ИСТАР...

Муҳаррир **Абдували ҚУТЕЙДИН**
 Бадий муҳаррир **Нодир РАҲИМОВ**
 Техник муҳаррир **Елена ДЕМЧЕНКО**
 Нотанавис **Хуррам ЮСУПОВ**
 Саҳифаловчи **Нодир РАҲИМОВ**

ИБ № 41105

Босилга 19.05.2006 й.да руҳсат этилди. Бичими 84x108 1/32.
 Босма тобоғи 1,375. Шартли босма тобоғи 2,31.
 Адади 500 нусха.

Баҳоси келишилган нарҳда.

«Янги аср авлоди» нашриёт-матбаа марказида тайёрланди.
 «Ёшлар матбуоти» босмахонасида босилди.
 700113. Тошкент, Чилонзор-8, Қатортол кўчаси, 60.

Геллимурод Саидмаликов 1953 йилда Сурхондарё вилоятининг Термиз туманида туғилган. Тошкент Давлат Миллий Университетининг журналистика факультетени тугатган. Айни пайтда «Термиз оқшоми» газетасининг бош муҳаррири бўлиб ишламоқда.

Музаффар Наимов 1962 йилда Сурхондарё вилоятининг Денов шаҳрида туғилган. М.Ашрафий номили Тошкент Давлат Консерваториясини тугатган. 2000 йилдан буён Денов педагогика коллежида ўқитувчи бўлиб ишламоқда.

Унинг «Сурхон қўшиқлари», «Қалб навлари» қўшиқлар тўплами, «Азиз устозлар ҳақида» қўшиқлар тўплами, «Ўзбек халқ муסיқаси» ва «Ўзбек муסיқаси тарихидан» тузилган тест саволлари қўлланмаси, «Кадим Сурхон наволари» номили китоблари нашр этилган.